

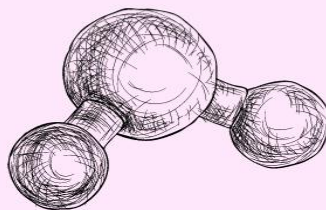
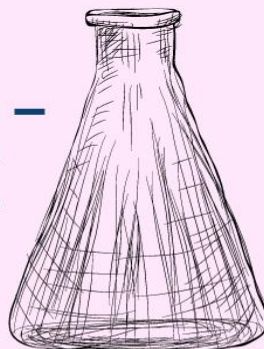
ЎЗБЕКИСТОН ХОТИН-КИЗЛАР УЮШМАСИ

Olima

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ БАРҚАРОР РИВОЖЛАНИШ МИЛЛИЙ МАҚСАДЛАРИГА ЭРИШИШДА ЁШ ОЛИМАЛАРНИНГ ИЛМ- ФАНДАГИ ФАОЛЛИГИ

✦
ХАЛҚАРО ИЛМИЙ-АМАЛИЙ
КОНФЕРЕНЦИЯ

**«Ўзбекистон Республикасининг
барқарор ривожланиш миллий
мақсадларига эришишда ёш
олималарнинг илм-фандаги фаоллиги»
мавзусидаги халқаро илмий-амалий
конференция**

Международная научно-практическая
конференция на тему
**«Роль молодых женщин ученых в науке в
достижении национальных целей
устойчивого развития Республики
Узбекистан»**

International scientific-practical conference
**«Role of women in achieving the goals of
sustainable development»**

Тошкент, 2023 йил 10 февраль

“Илм-фан билан шуғулланиш, илмий янгилик яратиш – бу игна билан қудуқ қазишга баробар. Мен ўзим шу соҳадан чиққаним учун бу ишнинг нақадар қийин ва мураккаб эканини яхши биламан. Шунинг учун ҳам оила таълими ва фарзанд тарбиясини илмий-тадқиқот билан бирга олиб бораётган, бу борада амалий ютуқ ва натижаларга эришадиган олима аёлларни шахсан мен чинакам матонат ва жасорат соҳибалари деб биламан ва юксак қадрлайман”.

*Ўзбекистон Республикаси Президенти
Ш.М.Мирзиёев*

Ташкилий қўмита:

Организационный комитет:

Organising Committee:

Раис – И.У.Маджидов – Мирзо Улугбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети ректори, профессор.

Ҳамраис – Р.Х.Ширинова – ЎЗМУ хорижий алоқалар бўйича проректор, профессор, Ўзбекистон хотин-қизлар “Olima” уюшмаси раиси ўринбосари.

Ҳамраис – Р.Х.Муртазаева – ЎЗМУ профессори, Ўзбекистон хотин-қизлар “Olima” уюшмаси раиси.

Ташкилий қўмита аъзолари:

Члены организационного комитета:

Member of the organizing committee:

С.С.Бекназарова – Ўзбекистон хотин-қизлар “Olima” уюшма ҳузуридаги Ёшлар Академияси раиси, ТАТУ кафедра мудири, техника фанлари доктори, профессор

М.А.Зоҳидова – Мирзо Улугбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети “Olima” уюшмаси раиси, физика-математика фанлари номзоди, профессор в.б.

З.Р.Ишанходжаева – Ўзбекистон хотин-қизлар “Olima” уюшмаси раиси ўринбосари, профессор, тарих фанлари доктори.

Ё.Н.Маджидова – Ўзбекистон Республикаси Бош неврологи, ТошПТИнинг кафедра мудири, профессор, тиббиёт фанлари доктори.

Д.Э.Тўхтабоева – Мирзо Улугбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети тарих факультети тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), “Olima” уюшмаси илмий котиби.

Г.Ю.Рофиева – стратегик ривожлантириш ва халқаро рейтинглар бўлими бошлиги.

Техник ёрдамчилар:

М.К.Жаумитбаева – Мухаммад ал-Хоразмий номидаги Тошкент ахборот технологиялари университети докторанти

Н.М.Мирзаева – Мухаммад ал-Хоразмий номидаги Тошкент ахборот технологиялари университети ассистенти

А.Ш.Раимова – Ўзбекистон Миллий университети тарих факультети “Ўзбекистоннинг энг янги тарихи” кафедраси ўқитувчи.

Тақдим этилган мақолалар маъмунига ва барча стилистик тузилмасига муалифлар жавоб беради.

“ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ
БАРҚАРОР РИВОЖЛАНИШ МИЛЛИЙ
МАҚСАДЛАРИГА ЭРИШИШДА ЁШ
ОЛИМАЛАРНИНГ ИЛМ-ФАНДАГИ
ФАОЛЛИГИ” МАВЗУСИДАГИ ХАЛҚАРО
ИЛМИЙ-АМАЛИЙ КОНФЕРЕНЦИЯСИ
МАТЕРИАЛЛАР ТЎПЛАМИ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
МЕЖДУНАРОДНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ НА
ТЕМУ:
«РОЛЬ МОЛОДЫХ ЖЕНЩИН УЧЕНЫХ В
НАУКЕ В ДОСТИЖЕНИИ НАЦИОНАЛЬНЫХ
ЦЕЛЕЙ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ
РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН»

COLLECTION OF MATERIALS
OF THE INTERNATIONAL CONFERENCE
«ROLE OF WOMEN IN ACHIEVING THE
GOALS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT»

Азимова Э.А. <i>Жанрово-стилевое своеобразие творчества Абдукаюма Юлдашева</i>	139
Алиязарова Д.В. <i>Из истории периодической печати Ферганской долины в послевоенные годы</i>	140
Атамуратова Д. Р. <i>Янги Ўзбекистонни барпо этиш жараёнида аёллар, хотин-қизлар ижтимоий фаоллиги масаласининг аҳамияти</i>	144
Ашурова С.Ў. <i>Ўзбекистон Республикасининг ривожланишида Олима аёлларимизнинг қўшган хиссаси.</i>	147
Baxratova M.R. <i>Shavkat Rahmon ijodida “inson” konseptining gender xususiyatlari</i>	150
Beknazarova S.S. <i>Scientists women in stem professions</i>	153
Wang XiaoYu <i>Mythology as a root of cultural identity</i>	155
Djalilova M.O. <i>Typology of female characters in english novels of the xix century</i>	159
Eshonqulova H.S. <i>Jamiyat muhitini barqarorlashtirishda Islom sivilizatsiyasining ijtimoiy-falsafiy asoslari</i>	161
Злиха Рзамуратова Қуатба <i>Эмоционал-экспрессив маънодаги гендерлектларнинг услубий хусусиятлари</i>	164
Исакова М.С. <i>Республикамизда хотин - қизларнинг туризмни тараққий эттиришидаги фаолликлари.</i>	165
Kattayeva G. <i>The scientific approaches on the types and functions of jewellery of sapalli culture</i>	168
Матякубова М.М. <i>XIX аср охири - XX аср бошларида хонликда яратилган тошбосма ва қўлёзма асарлар</i>	174
Maxmudova S.Q., Sobirova S.S. <i>Yangilanayotgan o'zbekistonda xotin-qizlarga munosabat masalasida o'zbekona qadriyatlar asosida qizlarni tarbiyalash</i>	176
Мурадова Н.У. <i>Профессиональные перспективы с сфере маркетинга: глазами женщин</i>	178
Maxsudova N. <i>Abdulhamid Nurmonovning lingvistik merosi</i>	180
Muxiddinova D.M. <i>Davlat fuqarolik xizmati zaxira kadrlarini shakllantirishda gender tengligi prinsipining ahamiyati</i>	182
Nigmatova M.M. <i>Ayollar bandligining hududiy jihatdan o'ziga xos xususiyatlari</i>	186
Nigmatova M.M. <i>O'zbek ayollarining iqtisodiy faolligi pastligi va sabablari</i>	188
Низомова Ш.Ш. <i>Янгиланаётган ўзбекистонда хотин-қизларга муносабат</i>	191
Norkulova S.O. <i>Translation strategies towards cultural terms in simultaneous interpreting</i>	193
Облокулова Д.А. <i>Своеобразие сатирической драмы М.Булгакова</i>	196
Отамуратова Р.О. <i>Хоразмда тарихий – маданий меросни ўрганиш ва тарғиб қилиш борасида амалга оширилган ишлар.</i>	198
Ochilova M.T <i>“Shukur Holmirzayev asarlari baadiyati”</i>	201
Очилова Х.Ф. <i>Вклад женщин учёных в изучении stem дисциплин</i>	204
Раимова А.Ш. <i>Развитие театрального и музыкального искусства в Узбекистане в послевоенный период.</i>	208
Расулова Н.С. <i>XX асрнинг бошларида ўзбекистон аёлларининг ижтимоий-сиёсий ҳаётга жалб этилиши</i>	210
Расулова Н. С. <i>Хотин-қизларнинг ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш давр талаби</i>	213
Raxmonova G.Sh. <i>O'zbekistonda xotin-qizlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash va ularning jamiyatdagi faol ishtiroki</i>	215
Raxmonova G.Sh., Idiyeva M. <i>Ayolning oilada va jamiyatdagi o'rni</i>	217
Saidova X.X., Nimatova M. <i>Transformatsiya uslublaridagi liboslarni loyihalash</i>	219
Sattorova D. M. <i>Women's activities have reached a mature stage</i>	222

Султонова Н.Р. <i>Экфрасис в рассказе И. А. Бунина "Безумный художник"</i>	225
Toshmurodova S.Q. <i>Ikkinchi jahon urushi yillarida Surxondaryolik jangchilarning frontda ko'rsatgan jasorati.</i>	227
Turdiyeva M.J. <i>O'zbekistonda ayollarga yaratilayotgan imkoniyatlar va jamiyat rivojida ularning o'rni</i>	231
Turolova P. <i>Zulfiya bo'riyeva ijodida milliy iftixor va vatan tuyg'usi tasviri</i>	233
Усанова Р., Усанова Г., Абдурахмонова З. <i>Жамиятда аёллар мақомини кўтариши давр талаби</i>	236
Файзиёва М.С <i>Особенности развития жанра "short story" В английской литературе</i>	237
Xakimjonova N.G`. <i>O'zbekiston ssr tarixidagi birinchi rahbar ayol yodgora nasriddinovaning faoliyati</i>	240
Хакимова М.Ф., Каюмова М.Ш. <i>Маърифатли жамиятни қуришида хотин-қизларнинг ижтимоий фаоллигини ошириши</i>	242
Xayrullayeva M. <i>Women Access to Higher Education in Britain up to the Turn of the 20th Century.</i>	244
Xayrullayeva M.O`. <i>Yangi o'zbekistonda xotin-qizlar masalasi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishi</i>	247
Hamroyeva S.H., Abdusalomova N.B. <i>Yangi O'zbekistonda davlat strategiyasi darajasida e'tibor qaratilayotgan ayollar mavqeyi</i>	250
Shamshiyeva V. <i>Xotin - qizlarning o'rni va mavqeini oshirishda davlatimiz tomonidan olib borilayotgan islohotlar</i>	253
Sharipova M.B., Ramazonova F.U. <i>Ayollar estetik tafakkurini boyitishda qahramonlik eposining o'rni</i>	255
Шаропова Н.Р. <i>Ўзбекистонда тадбиркор аёлларнинг салмогини оширишига доир муаммолар ва ечимлар</i>	257
Шин М.В. <i>Современный герой в романе XXI века</i>	260
Shodmonova M.S. <i>Milliy liboslarning zamonaviy va milliy brendlarni yaratilishini tahlil qilish.</i>	262
Юлдашева О.Б. <i>Образ востока в рассказах а.волоса</i>	264
Яхшибоева Н.Э. <i>Бадий таржимада колористик ибораларнинг ўрни</i>	266
ПЕДАГОГИКА, ФИЛОЛОГИЯ, ПСИХОЛОГИЯ	
Абдуллаева Н.Э. <i>Замонавий тилишуносликда лингвопрагматиканинг ўрни</i>	268
Абдулхай Г.У. <i>Олий таълимда таълим тенденциялари</i>	272
Abduraxmonova N.Z., Nurmatova G.Kh. <i>Ilmiy janrdagi nanotexnologiya terminlarining lingvostatistik tahlili</i>	274
Акрамова Ф.А. <i>Оила мустаҳкамлигини таъминлашда психологик хизмат кўрсатишнинг зарурати</i>	277
Aliyeva O.F. <i>Etnofrazemalarda ramziy belgilar ifodasi</i>	281
Alimova F.M. <i>Highly qualified staff in industrial educational integration</i>	285
Atoboyeva A.M. <i>Women's psycho-pedagogical behavior for teaching and improving gender-equitable education</i>	288
Ahrorova F. B. <i>Different aspects of pronunciation in foreign languages</i>	290
Аяпбергенова Н. <i>Основные компоненты невербальной коммуникации</i>	292
Базарбаева А.К. <i>Теоретические формирования когнитивный компетентности воспитателей дошкольного образования</i>	294
Bazarova U.M. <i>Talabalarning xorijiy til vositasida axloqiy-estetik tarbiyalash imkoniyatlari</i>	297
Bai Jie <i>The motive force of new media language development</i>	299

O'ZBEK AYOLLARINING IQTISODIY FAOLLIGI PASTLIGI VA SABABLARI

Nigmatova Mavjuda Maxmudovna

Buxoro davlat universiteti

PMTI mutaxassislarining fikricha, o'zbek ayollaridagi iqtisodiy faollikning pastligi uy-ro'zg'or ishlari bilan band bo'lishga bog'liq. Qolaversa, ishlaydigan ayollar erkaklarga nisbatan o'rtacha 39% kam maosh oladi va ular 30 yoshda martabaga erisha boshlaydi. Prognozlashtirish va makroiqtisodiy tadqiqotlar instituti (PMTI) ekspertlari o'zbek ayollarining martabaga erishish imkoniyatlarini tahlil qildi.

Bugungi kunda xotin-qizlar bandligini ta'minlash, barcha sohalarda gender tengligiga erishish, mehnat bozorida kamsitishlarga barham berish va ish haqi tengligini ta'minlash butun dunyoda dolzarb muammolardan biri hisoblanadi. Pandemiya ayollar bandligiga juda salbiy ta'sir ko'rsatdi. Xalqaro mehnat tashkiloti (XMT) ma'lumotlariga ko'ra, 2019–2020 yillarda ayollar bandligi 4,2%ga kamaygan va jami 54 mln ish o'zni boy berilgan. Bu 2020 yilda ishlaydigan ayollar soni 2019 yildagiga nisbatan 13 million nafarga kamayganligini anglatadi.

XMT hisob-kitoblariga ko'ra, 2022 yilda mehnatga layoqatli aholining mehnat bozorida ishtirok etish darajasi 60% ni tashkil etgan bo'lsa, bu ko'rsatkich erkaklar o'rtasida 71,9% ni, ayollar orasida esa 46,6% ni tashkil qilgan. Umuman olganda, ayollarning iqtisodiy faolligi erkaklarning iqtisodiy faolligidan 1,5% kam.

Butun dunyoda bo'lgani kabi, O'zbekistonda ham ayollarning iqtisodiy faolligi erkaklarnikiga nisbatan past. 2021 yil yakunlariga ko'ra, bu ko'rsatkich ayollar orasida 41,3 foizni, erkaklar orasida esa 56,9 foizni tashkil etdi. O'zbekiston ayollarining mehnat bozoridagi iqtisodiy faolligi 30 yoshdan boshlanadi. Sababi, o'rtacha 22,3 yoshida turmush quradi va undan keyin kamida 2 yilni tug'ruq ta'tilida o'tkazadi. Undan so'ng mehnat bozoriga qaytadi, lekin qisqa vaqtdan keyin ularning takroriy tug'ruq ta'tiliga chiqish ehtimoli yuqori.

Ayollar salomatligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan ishlab chiqarish yoki kasblarning tavsiya etilgan yangi ro'yxati tasdiqlandi. Ayollarning pensiya yoshiga yetganligi yoki qonun hujjatlariga muvofiq keksalik pensiyasi olish huquqining paydo bo'lishi munosabati bilan noma'lum muddatga tuzilgan mehnat shartnomasini ish beruvchining tashabbusi bilan bekor qilish taqiqlanadi. ayollar 60 yoshga to'lgunga qadar, shuningdek muddatli mehnat shartnomasi muddati tugagunga qadar; sudlarda erkaklar va ayollar tengligi buzilganligi to'g'risidagi ishlar ko'rilganda, advokatlar tomonidan ayollarga ko'rsatilgan yuridik xizmatlar uchun haq to'lash ularning iltimosiga binoan davlat hisobidan qoplanadi.

O'zbekiston Respublikasi jamiyati taraqqiyotining hozirgi bosqichida bandlik sohasida xotin-qizlarni ijtimoiy himoya qilish alohida dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Bugungi kunda mamlakatimizdagi eng o'tkir ijtimoiy-iqtisodiy muammolardan biri bandlik, ishsizlikning o'sish tendentsiyasi, ayniqsa, aholining ijtimoiy himoyalangan qatlamlari, jumladan, ayollar o'rtasida ish beruvchilar tomonidan ayollarga nisbatan bandlikdagi kamsitish choralari.

Bu holatning sababi mehnat bozorida ayollar ishlashdan tashqari, uy ishlarini bajarish va bolalarni tarbiyalash. Bundan tashqari, yosh bolalarni tarbiyalayotgan onalar, nogiron bolalar, ko'p bolali onalar ko'pincha moslashuvchan ish tartibi, ish tartibi, to'liq bo'lmagan ish vaqtiga muhtoj bo'lib, bu ularning bandlikdagi raqobatbardoshligiga ta'sir qiladi. Ish beruvchilar tomonidan ayollarga nisbatan kamsitish choralari ularni nufuzli bo'lmagan, kam haq to'lanadigan ishlar bilan ta'minlashda ham namoyon bo'lmoqda. Bugungi kunda jamiyat hayotining barcha jabhalarida xotin-qizlarning teng huquqli mavqeini oshirish, ularning mehnatda faol ishtirok etishiga qaratilgan ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlarni demokratlashtirish zarurati paydo bo'lmoqda.

Aholining bandligini ta'minlashga ko'maklashishga qaratilgan hududiy va shahar dasturlarini ishlab chiqishda hisobga olingan holda, bandlik sohasida ayollarni ijtimoiy himoya qilish muammolari qonunchilik darajasida hal etilishi kerak. Ayollarni ish bilan ta'minlash

muammolari demografik muammolarni hal qilish, yosh avlodni tarbiyalash, mehnat faoliyati sohasidagi gender tengligini ta'minlash bilan bog'liq holda ayniqsa dolzarbdir.

Tadqiqot mavzusining dolzarbligi ayollar o'rtasida ishsizlik darajasining yuqoriligi, ishsizlar sonining ortib borishi, ish beruvchilar tomonidan jinsi va yoshiga qarab kamsitilishi bilan bog'liq. Muammoning ilmiy ishlanma darajasi.

Ayollarni bandlik sohasida ijtimoiy himoya qilish masalalari fanda faol o'rganilmoqda. Ayollar ishsizligining sabablari va ijtimoiy oqibatlarini tahlil qilish va sotsiologik tadqiq qilishga katta e'tibor qaratilib, bu muammoni nazariy tushunish ishlari olib borilmoqda.

Xotin-qizlarni ish bilan ta'minlash va ularning bandlik sohasida ijtimoiy himoyaga muhtoj ijtimoiy guruhga tasniflanishining sabablaridan biri ularning farzand ko'rish qobiliyati va bolalarga g'amxo'rlik qilish zarurati bilan bog'liq. Oilaning yaratilishi, bolalarning tug'ilishi ayolning ish faoliyatiga ta'sir qiladi. Mamlakatimizda ayollar mehnat faoliyati bilan faol shug'ullanishga moyil. Hozirgi vaqtda bunga narxlarning oshishi yordam bermoqda oziq-ovqat, uy-joy narxini oshirish, ta'lim va tibbiy xizmatda pullik xizmatlarni joriy etish.

Reproduktiv yoshdagi ayollar kamroq ish bilan ta'minlangan, bu yosh toifasidagi ayollarning ish bilan ta'minlanmasligiga bolalarning tug'ilishi va tarbiyasi sabab bo'ladi. Keksa ayollarning ishsizligining sababi erta pensiyaga chiqish, kasbiy kasalliklar, pensiyaga chiqish yoshiga qadar ularning mehnat bozoridagi raqobatbardoshligiga ta'sir ko'rsatmoqda. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, ishlayotgan ayollarning bilim darajasi erkaklarnikiga nisbatan yuqori.

Bundan tashqari, ayollar bandligi sohasi tobora ko'proq ikkinchi darajali, yordamchi mehnat turlariga aylanib bormoqda. Ta'kidlash joizki, xotin-qizlar o'rtasidagi ishsizlik darajasining yuqori bo'lishiga ularning mehnat faoliyatiga yuqori darajada jalb etilgani ta'sir ko'rsatmoqda.

O'z-o'zini ish bilan ta'minlashga ko'maklashish munitsipal bandlik dasturlarining yo'nalishlaridan biridir. Ushbu dasturlarga muvofiq, bandlik xizmati organlari o'z biznesini tashkil etish istagida bo'lgan fuqarolarni keyinchalik qo'llab-quvvatlagan holda kasbga o'qitish bo'yicha ishlarni tashkil etishlari shart. Lekin o'zini-o'zi bandligini ta'minlash, ish o'rinlari yaratish uchun kichik biznesni qo'llab-quvvatlash infratuzilmasini yaratish zarur. Kichik va o'rta korxonalarni rivojlantirish istiqbollari ularning texnik jihozlanishi, ilg'or texnologiyalarni qo'llash imkoniyatlari bilan belgilanadi. Bundan kelib chiqqan holda, ularning rivojlanishiga ko'maklashish bo'yicha rasmiy siyosat kafolatlangan kredit tizimi, shuningdek, imtiyozli soliqqa tortish orqali yordam ko'rsatishga qaratilgan bo'lishi kerak. Axir, o'z biznesingizni tashkil qilish uchun sizga boshlang'ich kapital, xonani ijaraga olish va asbob-uskunalar sotib olish kerak. Bandlikka ko'maklashish bo'yicha shahar dasturlari o'z biznesini yaratish uchun tekin asosda bir martalik moliyaviy mablag'larni ajratishni nazarda tutadi.

Ayollarning o'z-o'zini bandligini rivojlantirish quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- kasanachilikni, tadbirkorlik faoliyatini tartibga solishga qaratilgan normativ-huquqiy hujjatlarni takomillashtirish;
- soliqlar, binolar ijarasi, xom ashyo va sotish bo'yicha iqtisodiy masalalarni hal qilish;
- o'z-o'zini ish bilan ta'minlash shakllari va yo'nalishlarini tanlash va belgilash, zarur bilimlarni olishga qaratilgan tashkiliy tadbirlarni ishlab chiqish;
- mehnatga qadriyat munosabatini o'zgartirish, o'z imkoniyatlari va qobiliyatlarini baholash.

Aniqlangan muammolarni hal qilish uchun jamoat va davlat tuzilmalarining sa'y-harakatlarini birlashtirish, xotin-qizlarning o'zini-o'zi ish bilan ta'minlash muammolarini ilmiy-amaliy rivojlantirish, me'yoriy hujjatlarni ishlab chiqishga ko'maklashish zarur.

Ishsiz ayollar orasida oliy kasbiy ma'lumotga ega bo'lgan ayollar katta qismini tashkil etadi. Mana shu toifadagi ishsiz ayollar, ularning ma'lumot darajasi, ish tajribasi, kasbiy qayta tayyorlash va malakasini oshirish qobiliyatini hisobga olgan holda tadbirkorlik faoliyatiga jalb etilishi lozim. Masalan, G'arbiy Yevropa va Yaponiyada ish bilan band ayollarning yarmiga yaqini biznesda ishlaydi.

Kichik biznes ayollar tadbirkorligining namoyon bo'lishi uchun majoziy sinov maydonchasidir. Ayni paytda xotin-qizlarning salmoqli qismi ta'lim, sog'liqni saqlash, maishiy xizmat ko'rsatish, ishlab chiqarish, matbaa, turizm kabi sohalarga e'tibor qaratmoqda.

Bugungi kunda ishsiz xotin-qizlarni tadbirkorlik sohasida talab katta bo'lgan auditor, rieltor, marketing bo'yicha mutaxassis va hokazo kasblarga o'qitish va qayta tayyorlash vazifasi qo'yildi.

Tadbirkor ayollar, qoida tariqasida, mehnat faoliyatini ijtimoiy ish va xayriya bilan uyg'unlashtirishi muhim. Ular mehnat sharoitlarini yaxshilash, xodimlarga munosib ish haqi to'lash borasida g'amxo'rlik ko'rsatmoqda.

Ayollarni kichik biznesga jalb qilish shahar darajasida bandlik muammolarini hal qilishga yordam beradi. Mehnat bozori holatining o'ziga xos xususiyatlari, hududlarda bandlik bevosita tadbirkorlik faoliyati va o'z-o'zini ish bilan ta'minlash bilan bog'liq. Ushbu tajriba yordamning maqsadga muvofiqligini tasdiqlaydi, bu bir martalik subsidiyalar berishdan emas, balki odamlarga o'zini va oilasini boqish imkonini beradigan shart-sharoitlarni yaratishdan iborat. Munitsipal organlar, jamoat va davlat tuzilmalarining sa'y-harakatlarini birlashtirish kerak.

Hududlarda xotin-qizlarning kadrlar salohiyatini saqlash, kadrlar tayyorlash va qayta tayyorlash, ijodiy qobiliyatlaridan oqilona foydalanish, yangi iqtisodiy tizimga integratsiyalashuvini ta'minlash mexanizmini yaratish.

Hududiy darajada amalga oshirilayotgan ushbu chora-tadbirlar xotin-qizlarning mehnat bozorida bandligini ta'minlash, ularning raqobatbardoshligini, kasbiy va ijtimoiy jihatdan harakatchanligini oshirish, bandlik sohasida ijtimoiy himoyasini ta'minlashga xizmat qiladi.

Yaratilgan ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlar tufayli bugungi kunda O'zbekistonda ijtimoiy himoya asosan aholining eng ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamini va ayni paytda aholining salmoqli qismini ish bilan ta'minlash muammosini hal etishga qaratilgan.

Shunday qilib, hozirgi vaqtda ishsizlarga qo'shimcha moddiy yordam ko'rsatish amaliyotini kengaytirish va umuman aholini ijtimoiy himoya qilishning amaldagi tizimini takomillashtirish zarur. Rivojlangan mamlakatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, bandlik sohasida xotin-qizlarni ijtimoiy himoya qilishning puxta o'ylangan tarmog'ining mavjudligi mamlakat mehnat resurslarini kengaytiradi va mustahkamlaydi, iqtisodiy o'sish bo'yicha milliy salohiyatni oshiradi, ijtimoiy vazifalarni muvaffaqiyatli amalga oshirishga xizmat qiladi. - iqtisodiy islohotlar, shuningdek, jamiyatdagi siyosiy va ijtimoiy vaziyatni barqarorlashtirishga yordam beradi. Xotin-qizlarning bandlik sohasida ijtimoiy himoyalanish huquqini amalga oshirish har bir insonning huquqlaridan biri bo'lib, viloyat va shahar miqyosida farovonlik va farovonlik mezonidir. Xotin-qizlarni ish bilan ta'minlash sohasida ijtimoiy himoyani rivojlantirish hukumat, viloyat va shahar hokimiyatlari tomonidan me'yoriy harakatlarni talab qiladi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 7-martdagi PQ-4235-son qarori.
2. Mahmudovna N. M. Systemic Approach to Education //EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION. – 2022. – T. 2. – №. 2. – C. 184-191.
3. Nigmatova M.M. Maktabgacha yoshdagi bolalarda zamonaviy dunyoning tarbiyasiga ta'siri Scientific Impulse. 2022/12/1.1401-1407 bet.
4. Холостова Е.И. Теория социальной работы : Учеб.Под. Ред. Е.И Холостовой. -М.: Юрист, -2012. -334 с.